

Un act eroic, pentru eternitate

Purimul din acest an, în Capitală, a fost o triplă premieră. 1) *Erev Purim* - la Sinagoga Mare. 2) Tratațiile de Purim ale *Habad*-ului din România - dublate de *Mišloah Manot* oferite de Rabinatul F.C.E.R. 3) *Meghilat Ester*, cu transliterare și traducere în română - la îndemâna publicului. A urmat gluma cu tâlc a Rabinului *Șlomo Sorin Rosen*. În loc să deschidă ușa apartamentului, un bețiv nimereste fereastra, o deschide, cade de la etajul X și nu pățește nimic. Cineva comentează: „e o minune“. A doua oară: „e o întâmplare“. A treia oară: „e antrenament“.

Esența Purimului: plânsu'-râsu'

„*În materie de Hamani, avem antrenament și uite- așa am ajuns la frumoasa vârstă de 5768 de ani. Prologul a fost „zis“ de președintele F.C.E.R., dr. Aurel Vainer: comentarii din unghi contemporan la Cartea Esterei: • Hamani au fost, Hamani există • azi, nu Ester, ci poporul evreu și poporul iranian îl vor învinge pe succesul Hamanului antic, chiar în locul de desfășurare al acțiunii din Meghila... • încă o minune: vorbind în Knesset, cancelarul Germaniei, Angela Merkel, în numele poporului german, a cerut iertare pentru Holocaust, în ebraică, poporului evreu • e adevărat, avem antisemitism „clasic“ și „modern“ - antiisraelismul, dar tot atât de adevărat este că evreii știu să trăiască: decât să se vaite, mai bine rād. Aceasta este și esența Purimului: plânsu'-râsu'.* Prologul a fost prilej de retrospectivă și perspectivă. Am ascultat *Meghila...* în lectura Marelui Rabin *Menachem Hacohen*.

Cele trei spectacole de Purim - la Sinagoga Mare, J.C.C., T.E.S. - au fost onorate de lideri ai F.C.E.R. și C.E.B., B'nai B'rith, A.E.R.V.H., A.C.P.R.I., ai Filialei *Habad* în România. Ne-au împărtășit bucuria parlamentari, înalți ierarhi, diplomați, personalități ale vieții socio-culturale românești, reprezentanți ai unor organizații ale minorităților naționale. Ne-au felicitat președintele director general al Societății Române de Radiodifuziune și președintele C.R.I.F.

Există în orice *Purimspiel* un spirit de frondă, de ironie și autoironie, o veselie care nu e chiar veselie. Este ceva cu mult mai mult: curajul de-a înfrunta ziua de mâine în care amenințarea există. „Să nu accepți să fii victimă!“, sintetiza profesorului Yehuda Bauer, această a 11-a poruncă a Decalogului. Spectacolul de Purim nu poate fi decât o traducere liberă, cu rezultat *successful*: „De mii de ani / De când ne știm / Tot cu speranțe ne hrănim / Și uite că trăim!“. Așa a ajuns șlagărul „Purim, seară de Purim“ chiar definiția vieții noastre.

O cifră „rotundă“...

Unde ni-s scenariștii, compozitorii, cântăreții, actorii „câtă frunză, câtă iarbă“, pe care i-am avut? Parafrazând: i-am iubit atâtea pe dânsii / Ș-acum i-am pierdut! Ce face *Harry Eliad*? Ce-i zice nene lancu: „Si dă-i si luptă!“. Și reușește. Cu resurse puține; la propriu și la figurat, cu lipsa de *money, money turn the world*. Reușește să „facă“ 35 de ani de *Purimspiel* - unicat. Arătați-mi o altă țară din fostul bloc..., știți care, unde s-a mai „făcut“ așa ceva? Unii ar fi tentați să zică: „antrenament“, ca-n anecdotă. Alții - „evreii se descurcă“. Asta nu-i anecdotă; am auzit-o la școală, pe vremea totalitarismului, când nu era voie să fii antisemit oficial. Adevăru' e pur și simplu o viață de iubire pentru teatru.

...și un musical *Made by Octavian Sava*

Cine a avut curiozitatea să deschidă programul de sală a văzut că domnu' *Sava* a fost 99,99% autorul spectacolului. Asta bate toate recordurile, că nimeni până acum n-a mai scris un *Purimspiel* aproape de la cap la coadă. E drept că e, oarecum, recidivist: a scris „Povestea Esterei“, în tandem cu *Marius Teicu*. Da' asta a fost la începutul mileniului actual și p'ormă era „piesa“ lui. De data asta, proaspătul nostru octogenar „s-a infiltrat“ în toată „piesa“ F.C.E.R., plus C.E.B. Asta zic și eu *hit!*

Cât de serios lucru e să fii comic

Am admirat umorul de bună calitate al lui *Mihai Ciucă* în cele mai diverse ipostaze *humăntaș*-iste. 1) Detașare de sine: „Unii spun că sunt actor / Alții că-s un scamator“. 2) Confesiune: „Eu mă chinui de un an / Să-nvăț rolul lui Nathan“. 3) Meditație: „D-asta, Doamne, i-am ales?“. Știți dvs. pe cine, mari și mai puțin mari, dar, oricum, lideri; cea mai iubită dintre meserii. Cine stă să socotească de câtă trudă și talent are nevoie un actor pentru a face lumea să rādă?!

Cum să trăim ca evrei

„Conferențiarul“ *Theodor Danetti* a „citit“, în stilul lui, *Meghila...*, deslușindu-ne, prin intermediul lui *Arthur Brenner*, autorul monologului, cum să trăim ca evrei și de ce-i musai să luăm calea T.E.S.-ului. Am avut și-un Decalog purimistic, spus de *Arabela Grosu* și *Mircea Drămbăreanu* cu farmec și savoare. Unul la modă. Și cum globalizarea, se zice, -i de *bon ton* / Globalizând româna / *Hello, the show goes on*.

Lista strategică

Tudor Mușatescu, ajuns „la zi“, prin adaptare. *Mirela Nicolau* și *Nick Botez* se pregătesc să-și invite musafirii să le guste *humăntaș*-urile. Scena, interpretată cu vervă irezistibilă, e din viața- cea-de-toate-zilele, cu-ntreaga „strategie“ a listei de musafiri. Mica-mare lume comunitară e prinsă-n pioaneze dulci. Câteva „motive“ de șters de pe listă: *Sava* - să nu critice producția culinară; *Călugărița* - să nu existe discriminări; *Elias* - că nu-i place gazdei ce vede, după ce i-a reușit operația la ochi...

Vis cu ochii deschiși...

Înzestrata actriță *Roxana Guttman* e telenovelistă, visând cu ochii deschiși la ce s-ar întâmpla dac-am schimba etnia și-am trece

„Să nu accepți să fii victimă“

la romei, cu T.E.S. cu tot: „Am face la Joint jalbă / Să le dea la fete salbă“ și intelectualilor - regretatele pachete de sărbători. Pardon, asta e-n cupletul cu invitații de Purim. Telenovela continuă. Dorință: „Atunci, spectatori, la teatru / Nu ar fi doar trei sau patru“. Lacrimi: „Nu-mi arăt talentul, toată / Decât la un an o dată“. E-e-e!, „de-ar fi Sava bulibașă“, altfel ar sta ea de vorbă cu noi.

Nu-i ce credeți, n-a trecut pe la C.N.S.A.S., n-a primit verdict c-a „făcut poliție politică“. Nu. E-o șopărlă nevinovată, săraca, pe care nici măcar n-a ascuns-o: amor de toamnă, înghite-n sec Rudy. Dar își revine repede, fiindcă el este cel care urcă pe prima treaptă a podiumului. Toată lumea aplaudă. Mai ales că merită.

...și pură realitate

Alt favorit al publicului: *Rudy Rosenfeld*. Și călare și pe jos / Rudy, clar, e tot frumos. Cel mai frumos, prin eliminare. Michael Douglas? Nu vrea - voluntar / Woody Allen? O șopărlă la dosar“.

Ce ne menține-n formă?

Încă un moment de neuitat: *Leonie Waldmann-Eliad* într-un monolog încurajator: cum devii idișt numai ce-ți pui casca-n urechi, la T.E.S. Și, în bună tradiție evreiască, în loc de răspunsuri, semne de

Continuare în pag. 4

Nucă, miere și răs cu *iarșânkis*

- Ce avea să fie anul ăsta?
- Un *Purimspiel* al vieții noastre comunitare și sociale.
- Ce ați așteptat de la echipa dvs.?
- Să fim din ce în ce mai tineri, mai frumoși, mai talentați și, de Purim, mai explozivi.
- Care a fost rețeta succesului?
- Mai bună, în orice caz, decât *humăntaș*-urile 5768 de la comunitate: un spectacol cu mai multă nucă și miere și mai puțin aluat.
- Ce era cușer și ce era treif?
- De Purim, tot ce-i treif e cușer și tot ce-i cușer e treif.
- Ce legătură a existat între primul spectacol de Purim și cel de azi?
- O istorie comico-muzicală cu actori și muzicieni care ne veghează din Cer.
- Cea a fost ficțiune și ce a fost realitate în spectacol?
- De Purim, ficțiunea e realitate crudă.
- Soarta regizorului?

- Se vede și nu se vede. În prim plan, sunt actorii, cântăreții... El stă în umbră, deși el trage sforile.
- Ce-au înseamnat pentru dvs. *Purim*-urile copilăriei?
- Mă obligă, de fiecare Purim, să mă întorc la ele.

Dialog cu regizorul HARRY ELIAD, directorul T.E.S., despre Purimul care s-a dus

- Ce v-a frământat înainte și după spectacol?
- Inspirația - înainte, creația - după.
- Ați ales un generic pentru *Purimspiel*-ul 5768?
- Au fost mai multe variante: *Purim fără spiel, spiel fără Purim, răs cu iarșânkis*.
- *Purimul* vă menține în formă sau dvs. pe el?

- După fiecare Purim mă simt mai tânăr cu zece ani, așa că, în curând, voi ajunge la vârsta copilăriei, când voi fi mult mai inspirat.

- *Roluri mai importante?*
- Pentru mine, în viață și de Purim - cele feminine sau feministe.
- Cât de sinceri am putut fi de *Purim*?
- Atât de sinceri încât să nu ne mai recunoaștem.
- Cum vedeți viitorul purimistic?
- O *Meghilă* în care Mordehai să fie Vainer, Ester - doamna Kogan, Vaști, în travesti, - Lazăr, Ahașveroș să fie Schwartz iar pe Haman să-l distribuim după Adunarea Generală de alegeri.

*
Au fost 14 întrebări, că *Purim* „cade“ totdeauna pe 14 Adar, deși dăm startul veseliei din prima zi a lunii. Ce-i atâtea veselie pe capu' nostru? Asta ar trebui s-o știe *Hamanii* de azi, da' dac'-au chiulit la lecțiile de istorie?! Altfel, ar ști ce-i așteaptă în ziua a 14-a... (I.D.)